

„Colloquia Orientalia Bialostocensia” to naukowa seria wydawnicza, której zadaniem jest publikowanie materiałów źródłowych i prac naukowych dotyczących szeroko rozumianego dziedzictwa europejskiego Wschodu. Jego części stanowią...

- Kultura, literatura, historia Europy Środkowej i Wschodniej.
- Cywilizacyjne i kulturowe pogranicza Europy i innych kontynentów, Orientu, Południa, Śródziemnomorza.
- Pierwsza Rzeczypospolita oraz kultury krajów słowiańskich, bałtyckich, germańskich, romańskich.
- Wielkie Księstwo Litewskie, Podlasie i Polesie, Inflanty, Kresy, pogranicze wschodnie, Prusy Wschodnie.
- Kultury mniejszości: Białorusinów, Żydów, Karaimów, Ukraińców, Rosjan, Niemców, Romów, Tatarów, staroobrzędowców, prawosławnych, protestantów.
- Tradycje, obrzędy, symbole i mity narodów Wschodu, języki ludów zamieszkujących tę kulturową przestrzeń.

Impulsem, który skłonił organizatorów cyklu badań trwającego już tak długo i planowanego z wyprzedzeniem, był tym razem fakt historyczny, dla wielu nieoczekiwany, dla nielicznych nadciągający od dawna. Ów fakt to agresja Rosji na Ukrainę 24 lutego 2022 roku; napaść, która uruchomiła wielomilionową falę uchodźców z Ukrainy do Europy i praktycznie na wszystkie inne kontynenty. Wśród ofiar bestialstwa wojennego, co przecież trudno było sobie wcześniej wyobrazić, znaleźli się wschodnioeuropejscy Żydzi, którzy przeżyli Holocaust.

Ze wstępu prof. Jarosława Ławskiego (UwB, Białystok)

Rozróżnienie pomiędzy uchodźcą a migrantem na pozór wydaje się oczywiste. Ale takie nie jest. Można tu wspomnieć definicje prawne ustanowione przez Konwencję Genewską (28 lipca 1951 r.). Termin „uchodźca” stosowany jest tam w odniesieniu do osób, które mogą udowodnić, że są prześladowane w kraju pochodzenia lub uciekają przed toczącym się konfliktem zbrojnym. Można, i robi się to często, definiować „uchodźcę” jako kategorię tylko danego porządku prawnego, co wyklucza automatycznie wiele osób poszukujących schronienia, ponieważ nie mogą oczekiwać opieki w rozumieniu ustaleń Konwencji Genewskiej. Zmiany środowiskowe i klimatyczne, a także ubóstwo, nie są uważane za powody do nadania przybyszowi statusu uchodźcy. Nie wchodząc w szczegóły prawne tego zagadnienia, podkreślmy tylko, że ucieczka nie zawsze da się wyraźnie oddzielić od migracji – określenia „migracja mieszana” lub „migracja przymusowa” też okazują się ostatecznie nie dość adekwatne. Jednak najważniejsze w tym wszystkim jest to, by pamiętać, że mniej lub bardziej precyzyjna nomenklatura prawna nigdy nie jest w stanie nazwać doświadczenia jednostkowego, które zawsze będzie niepowtarzalne i które zawsze będzie doświadczeniem straty.

Ze wstępu dra hab. Jacka Partyki (UwB, Białystok)

ŻYDZI WSCHODNIEJ POLSKI

SERIA XII

UCIEKINIERZY, UKRYWAJĄCY SIĘ, UCHODźCY

REDAKCJA NAUKOWA:

Jarosław Ławski i Jacek Partyka

Naukowa Seria Wydawnicza „Colloquia Orientalia Bialostocensia”

Wschód, Pogranicza, Kresy, obrzeża i krańce, peryferie i prowincja to miejsca o szczególnej mocy kulturotwórczej. Równocześnie jest to przestrzeń oddziaływania odmiennych centrów cywilizacyjnych, religijnych, językowych, symbolicznych i literackich. Białystok i Podlasie, dawne ziemie Wielkiego Księstwa Litewskiego i całej jagiellońskiej Rzeczypospolitej to miejsce i dynamiczna przestrzeń pograniczna w głębokim znaczeniu: stykają się tutaj przecinające Europę na pół płyty kontynentalne cywilizacji łacińskiego Zachodu i bizantyjskiego Wschodu. Ścierają się tu, ale nie niszcząc wzajemnie, Orient ze światem Zachodu, Bałtowie ze Słowianami, prawosławni z katolikami, Białorusini z Polakami, Ukraińcy i Rosjanie. To źródło niemal wygasłej, niegdyś żywej tradycji żydowskiej, wyniszczonej przez Szoah, powoli odbudowującej się w nowym otoczeniu kulturowym i etnicznym. Tu znajdują się wielkie centra religijne i kulturalne wschodniego i zachodniego chrystianizmu: Ostra Brama, Żyrowice, Święta Góra Grabarka, Poczajów, Troki, Ławra Supraska, Grodno, Żytomierz, Bar, nade wszystko Ławra Kijowsko-Pieczerska; tu leżą ośrodki polskiego islamu: Kruszyniany i Bohoniki, centra religijne Karaimów, źródła chasydyzmu.

Białostockie Kolokwia Wschodnie to idea służąca międzykulturowej i międzyreligijnej wymianie myśli, utrwalaniu źródeł pamięci i tożsamości kulturowo-historycznej, badaniu świadectw literackich, artystycznych, przedstawiających przenikanie się wiar, kultur i tożsamości.